

KUNGL. TEKNISKA HÖGSKOLAN

Institutionen för farkostteknik
Undervattensteknik

Bengt Grisell, Lorelei Randall

UPPROP - STOPPA PLUNDRINGEN AV VÅRA VRAK!

Allt sedan regalskeppet VASA bärgades 1961 har stora förändringar skett som på ett eller annat sätt påverkar förhållandet till vårt historiska marina arv.

Det är givetvis positivt att intresset har ökat för sportdykning i Sverige. Men från att ha varit några få sportdykare på 1950-talet till dagens 130 000 har verksamheten också tårt på vårt marina arv.

Under denna tid har dykeriteknik och nautisk instrumentteknik utvecklats. Tekniken har förfinats och genom massproduktion blivit var mans egendom.

Arbetsdjupet för en dykare har ökat. De djup som för några år sedan ansågs omöjliga för en sportdykare att vistas på är idag en realitet. Från att tidigare opererat på 30-40 meters djup finns det i dag ett flertal dykare som tar sig ner till 80-90 meters djup.

Sökinstrument såsom side scan sonarer, som tidigare endast fanns hos marinen, finns idag till överkomliga priser och innehavet ökar. Navigationssystemet GPS har revolutionerat navigering på sjön och den tidigare svårigheten att få en exakt position på öppna havet har eliminerats.

Den nya tekniken och dess allmänna tillgänglighet gör att bilden från igår totalt har förändrats. Vraken är lättare att upptäcka, djupet hindrar inte en dykare att gå ner till vrak på större djup och, utan att riskera rättsliga påföljder, systematiskt plundra vraken på deras föremål.

Vi anser att detta sammantaget utgör utan jämförelse det mest oroväckande hotet mot våra vrak.

Postadress
KTH
Inst. för farkostteknik
Undervattensteknik
100 44 Stockholm

Besöksadress
Teknikringen 33
Stockholm

Telefon
08-790 82 98 (avd.)
08-790 60 00 (växel)

Fax
08-790 66 84

Stora naturvetenskapliga och fartygskulturella värden håller på att förstöras. I södra Sverige är det redan till stor del för sent att rädda något undan förstörelsen. Vrak äldre än 100 år är skyddade enligt *Kulturminneslagen* (SFS1988:950). Men däremot är vrak yngre än 100 år med nuvarande lagstiftning *ensamrätt till bärgning* (Lag 1988:952) i praktiken oskyddade mot plundring. När vrak så småningom passerar denna kritiska hundraårsgräns och därmed blir skyddade, kommer detta att sakna betydelse eftersom det inte kommer att finnas något av värde kvar att skydda.

Redan för mer än tjugo år sedan har de flesta kulturstater förstått detta problem och därmed lagstiftat. Flera länder har förklarat skeppsvrak såsom nationell egendom. De har genom staternas påtagna ägarskap kunnat förbjuda souvenirplockning och därmed hindrat plundring av vrak i nationella vatten. Sverige, som särskilt i Östersjön har det kanske mest välbevarade vrakbeståndet i världen, har hitintills inte gjort något för att motverka det hot som vraken idag utsätts för.

Om Sverige inte gör något kommer det inte att finnas något marint kulturarv kvar till kommande generationer. Vi anser att alla bär ett ansvar och att vi måste göra allt för att våra vrak ska bevaras. Vi kan kanske idag inte riktigt förstå denna kulturskatt i ett framtida perspektiv, men inte desto mindre är vi ansvariga för vad vi lämnar till framtiden. Det är vår generation som får stå till svars om nya vetenskapliga metoder och ny forskning inte har något att forska på. Något måste göras omedelbart för att stoppa den pågående och alltmer ökande förstöringen av våra vrak.

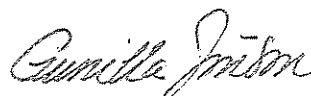
Vi hemställer till regeringen att snarast tillsätta en kvalificerad utredning med uppdrag att föreslå ett verksamt skydd för vårt historiska marina arv. Vi bifogar synpunkter på en lagändring som inte hindra visionära och kulturella krafter inom forskning och utveckling.

Låt oss alla gemensamt göra allt för att värna om och bevara det unika historiska marina och kulturella arv som ännu finns i våra svenska vatten.

Stockholm och Lund i juni 2002.

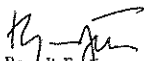

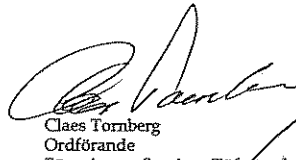
Anders Flodström
Rektor
Kungl. Tekniska Högskolan

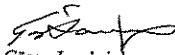

Gunilla Jönson
Rektor
Lunds tekniska högskola

— * —

Berndt Felgin
Verkst. direktör
Skärgårdsstiftelsen i Stockholms Län

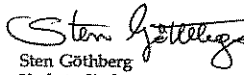

Claes Tornberg
Ordförande
Föreningen Sveriges Sjöfart och
Sjöförsvär

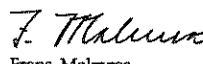

Göran Larström
Ordförande
Kungl. Örlogsmannasällskapet

Sune Birke
Ordförande
Sjöhistoriska Samfundet

Mikael Friberg
Verkst. direktör
Sveriges Redareförening

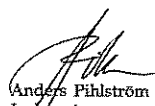

Christer Norrvik
Haverichef
Trygg Hansa Sjö

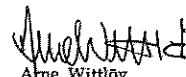

Sten Götberg
Verkst. direktör
Sjöassuradörernas Förening

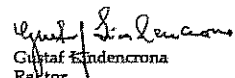

Frans Malmros
Verkst. direktör
Assuransföreningen

Janne Carlsson
Preses
Kungl. Vetenskapsakademien

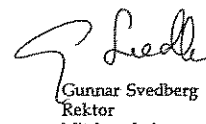

Kjell Dahlström
Fartygsskador
Skadeförsäkring AB

Anders Pihlström
Ledamot
Baltic Sea Foundation

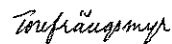

Arne Wittöv
Preses
Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien

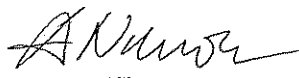

Gustaf Ekdencrona
Rektor
Stockholms universitet

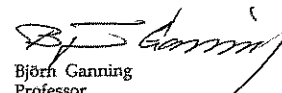

Bo Samuelson
Rektor
Göteborgs universitet

Gunnar Svedberg
Rektor
Mithögskolan

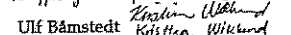

Erland Ringborg
Generaldirektör
Svenska institutet

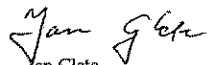

Tore Frängsmyr
Professor
Vetenskapshistoria
Uppsala universitet

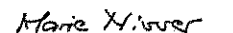

Anders Nilsson
Professor, Prefekt
Institutionen för farkostteknik
KTH

Björn Ganning
Professor
Stockholms Marina
Forskningscentrum

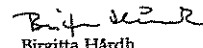

David Turner
Professor
Göteborgs universitets
marina forskningscentrum

På uppdrag av Ulf Båmstedt:

Ulf Båmstedt
Professor
Umeås Marina Forskningscentrum

Jan Glebe
Professor
Historiska institutionen
Stockholms universitet

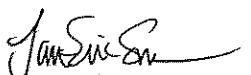

Marie Nisser
Professor
Industriminnesforskning
Kungl. Tekniska Högskolan

Arne Kaijser
Professor
Teknikhistoria
Kungl. Tekniska Högskolan

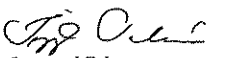

Birgitta Hårdh
Professor
Arkeologi
Lunds universitet

Anders Jeffner
Preses
Kungl. Vitterhets Historie och
Antikvitets Akadamen

Urban Ahlin
Riksdagsledamot
Sveriges Riksdag

Jan-Erik Sundgren
Rektor
Chalmers tekniska högskola

Bertil Andersson
Rektor
Linköpings universitet

Ingegerd Palmer
Rektor
Luleås tekniska universitet